

Återupprätta ämbetsmännen

– krönika för Östgöta-Correspondenten 2007 11 10

"Ämbetsmännen har sedan länge berövats anseende och ställning."

Mer politik och byråkrati. Mindre kommunikation och social ingenjörskonst. Kanske det skulle hjälpa Fredrik Reinfeldt att få ordning på regeringen innan det är för sent. Sedan Ulrika Schenström fått avgå och Nicola Clase varit en övergångslösning, behövde regeringen en erfaren politiker eller en erfaren ämbetsman som samordnare.

Att partier som länge stått utanför makten har svårt att hitta rätt i regeringskansliet och regerandets elementa är inte konstigt och borde inte leda till krislarm. Men alliansregeringen och framför allt dess dominerande moderata majoritet saknar band inte bara till den tidigare regeringen utan också till sitt eget förflutna.

I tider av inre eller yttre kris brukar amerikanska presidenter leta reda på en gammal regeringsledamot eller kongresspolitiker för att hålla ordning i staben, förankra regeringsarbetet i den politiska omgivningen och se till att prioriteringarna blir de rätta. Skulle statsministern mer uppfatta det som sitt största problem att krishantering, propositionsordningar och förvaltningsmoral förblir oklanderliga borde en hovrättsdomare eller expeditionschef som varit med länge vara vad han behöver.

Ingendera typen är särskilt eftertraktad i Sveriges offentliga liv men HG Wessberg som valet föll på passar kravspecifikationen hyggligt. Varken politisk eller byråkratisk förmåga är längre hårdvaluta på arbetsmarknaden. De "nya moderaterna" verkar härtill inte ha velat släppa någon gammal moderat in på livet. Det är annars bland de gamla som de erfarna finns. Den oväldige ämbetsmannen har sedan länge berövats anseende och ställning av skiftande regeringar.

Alliansregeringen har lovat att "avpolitisera" ämbetsverk och styrelser och att utlysa generaldirektörstjänster i öppen konkurrens. Den har alltför sällan levt upp till löftena men i några uppmärksammade fall - senast i valet av ny chef för biståndsmyndigheten Sida - har man gjort det framgångsrikt. Att återupprätta de klassiska självständiga höga ämbetsmannabefattningarna i själva regeringen har det däremot inte varit tal om. Statssekreterare kommer och går som närmaste politiska rådgivare till enskilda statsråd i stället för att ha en egen ansvarsroll och lojalitet till regeringen som sådan och dess strävanden.

Lägg härtill att själva politiken förlorat sin ideologiska laddning och förvandlats till teknokratisk konsekvens. De nya moderaterna har väckt förundran för att osentimentalt släppa moderata hjärtefrågor och ta över socialdemokratiska grundteman. Lika anmärkningsvärt är att de återupprättat den sociala ingenjörskonsten - tidigare en kritisk karaktäristik av raklinjiga samhällsvetenskapligt grundade socialdemokratiska välfärdsreformer. Vad är finansminister Anders Borgs sysselsättningsmantra och åtgärdslista annat än nationalekonomisk ingenjörskonst på magisternivå?

Men kanske vill vi medborgare något mer. Kanske vi till och med skulle vilja se litet gammaldags rejäl politik som står på egna ben utan att behöva "kommuniceras". Att hålla reda på "jouren" i krishanteringen är förvisso viktigt. Men när Christina Salomonsson snart installerar sig som krishanteringsansvarig i regeringen torde det inte bli något problem med vare sig jourlistorna eller alkoholprocenten.

Ska regeringen vinna entusiasm hos de egna och respekt i en bred allmänhet, kvarstår behovet av både politisk manöverskicklighet och ämbetsmannamoral i samordningen av allianspolitiken.

Anders Mellbourn